

Gheorghe FARAON

ALEGERILE PENTRU DIETA UNGARIEI DIN ANUL 1910 REFLECTATE ÎN SĂPTĂMÂNALUL FĂGĂRAȘEAN „OLTEANUL”

Acest săptămânal își începe apariția în 15 aprilie (stil nou) 1909¹, se vrea a fi o foaie săptămânală, socială, culturală și economică. În Colecția Muzeului Țării Făgărașului „Valer Literat”, primul număr este din 23 aprilie (6 mai) 1909 și va apărea în fiecare zi de joi a săptămânii. Ziarul se afla sub conducerea unui comitet de redacție, iar sediul acesteia era în: „*Făgăraș Văr-Tăr, nr. 46, Casele I. Peia vis a via de magistrat*”². Aceasta era adresa Tipografiei și a Librăriei Poporului, aflate în proprietatea tipografului român Constantin Popp. Săptămânalul va fi închis în anul 1916, în momentul intrării Armatei române în Transilvania.

În paralel, a funcționat în Făgăraș și săptămânalul „Țara Oltului”, înființat în anul 1907 și aflat în proprietatea domnilor dr. Nicolae Șerban, dr. I. Șenchea și dr. Octavian Vasu. Noi ne vom axa însă pe activitatea ziarului „Olteanul”.

În anul 1910, comitatul Făgăraș avea două cercuri electorale: cercul de la Arpaș (de jos) și cercul de la Făgăraș (de sus). La Conferința Națională de la Sibiu³, unde „*s-a designat de candidați de deputați pentru cercul Arpaș pe vrednicul fost deputat Dr. Alexandru Vaida Voievod, un bărbat de înaltă cultură și distins, iar pentru cercul Făgăraș pe fostul deputat Dr. Nicolae Șerban – fiți bine veniți*”⁴. Acesta a fost primul anunț legat de începutul campaniei electorale desfășurate în acel an.

Candidații pentru deputați din cele două cercuri electorale ale Făgărașului convoacă „*inteligenta românească pe Luni 25 aprilie (1910) la hotel Paris din Făgăraș, spre a se consfătui asupra măsurilor și mijloacelor ce au să se ia pentru izbânda în lupta electorală. E de dorit ca inteligența de pe Țara Oltului să ia parte în număr cât mai mare la aceste consfătuiri. A doua zi de paște candidații însoțiți de mai mulți deputați și alți fruntași își încep turneurile electorale în amândouă cercurile, ținându-și prin comune dările de seamă și discursurile de program. Turneul va dura cam patru zile, în fiecare cerc despre ziua și ora sosirii candidaților prin comune, alegători vor fi avizați de cu vreme*”⁵. După cum se poate vedea, se face apel la populația românească din zonă să participe la această reuniune pentru a pune la punct împreună strategia electorală care urmează a se aplica pentru câștigarea alegerilor în comitatul Făgăraș de către candidații Partidului Național.

La adunarea desfășurată în data de 25 aprilie 1910 s-a hotărât: „*Candidații să cutreiere satele din ambele cercuri unde vor ține vorbiri de program în felul următor:*

1. Luni, a doua zi de Paști la orele 9 a.m. în piața comunei Comăna inferioară, unde se vor grupa comunele Comăna superioară și Căciulata.

2. La ora 10,30 în comuna Veneția inferioară, cu comunele: Veneția superioară, Părău și Grid.

3. La orele 3 d.m. în comuna Mândra, cu comunele Toderița și Răușur.

1. Marți după Paști la orele 9 în comuna Mărgineni, cu comunele: Ileni, Herseni, Copăcel, Sebeș și Bucium.

2. La orele 10,30 în comuna Șinca Veche, cu comunele: Vad, Ohaba, Șercăița, Perșani, Vlădeni, Țânțari și Șinca Nouă.

¹ Ioan Vlad, *Ioan Șenchea – Martirul Ardealului*, Brașov, Ed. Pastel, 2004, p. 201.

² „Olteanul”, Făgăraș, Anul I, Nr. 4, Joi, 23 aprilie (6 mai) 1909, p. 1.

³ „Apel” [către alegători] este o foaie volantă apărută separat de ziar, păstrată în colecția noastră alături de ziar; acest „Apel” a fost lansat de Conferința alegătorilor români din Făgăraș în 25 aprilie 1910.

⁴ „Olteanul”, Făgăraș, Anul II, Nr. 14, Joi, 1 (14) aprilie 1910, p. 4.

⁵ *Ibidem*, Anul II, Nr. 15, Joi, 8 (21 aprilie) 1910, p. 4.

3. La ora 2 în Poiana Mărului cu comuna Holbach.
4. La ora 3,30 Tohanu-vechiu, cu Tohanu-nou.
5. La ora 5,30 în Zărnești.

Miercuri după Paște la ora 9,30 în Bran la hotelul Bucegi, cu toate celelalte comune aparținătoare cercului Bran”.

Pentru cercul Făgăraș acesta era programul, urmează programul pentru cercul Arpaș:

„1. Vineri ziua de Sf. Gheorghe la ora 9 a.m. în comuna Vajdarecea, cu comunele Hurez, Săsciori, Iași, Sevestreni, Berivoiul mare și mic, Dejani, Telekirecea și Netot.

2. La orele 11,30 în comuna Lisa, cu comunele: Breaza, Ludișor, Voievodenii mari și mici și Poșorta.

3. La ora 2 d.m. în Drăguș, cu comunele: Viștea superioară și Sâmbăta superioară.

4. La ora 5 d.m. în comuna Voila, cu comunele: Dridif, Beclean, Luța și Sâmbăta inferioară.

1. Duminecă (a Tomi) la ora 9 în Viștea inferioară, cu comunele: Corbi, Rucăr, Feldioara, Beșimbac, Ucea de jos.

2. La orele 11 în Arpașul inferior, cu comunele: Arpașul inferior și de sus, Noul Român, Streza și Oprea Cârțișoara, Găinar și Cârța.

3. La ora 4 p.m. în Porumbacul inferior și după posibilitate și Porumbacul superior.

Apelul către alegători a fost transmis deja în toate comunele.

Atragem atenția domnilor preoți, învățători, ca în fiecare comună, unde se va ține adunarea să binevoiască a se așeza o tribună (podium) pentru ca vorbitorii să poată fi văzuți de ascultători”⁶.

Acum putem remarca componența celor două cercuri electorale și faptul că Branul era inclus în perioada respectivă în comitatul Făgăraș.

„Candidații Partidului Național Român domnii Dr. Șerban și Dr. Vaida Voevod și-au început turneele electorale prin comunele din amândouă cercurile, pretutindeni au fost primiți cu mare însuflețire reușita amândurora este sigură.”⁷

În următorul număr apare o corespondență de la Viștea, în care este descrisă pe larg vizita candidatului național dr. Alexandru Vaida Voevod în această comună. Relatăm și noi câteva idei din această corespondență:

„Duminica Tomi din acest an a fost destinată a ne aduce o mare bucurie, anume am avut fericirea de a primi în mijlocul nostru pe iubitul nostru candidat național Dr. Alexandru Vaida Voevod.

Încă des de dimineață în sunetul clopotelor bisericilor ... sosesc din comunele vecine, Feldioara, Rucăr, Beșimbac, Viștea de sus, Corbi, Ucea de jos și de sus, românași de-ai noștri frumos gătiți.

Pe la orele 7 și jumătate sosesc preoții Geamăn și Nicoară din Rucăr, cari pătrunși de cuvintele poetului preoți cu cruce-n frunte au venit în fruntea unui numeros popor, care până la sosirea iubitului nostru candidat au întins o horă românească așa cum numai Rucărenii o știu.

De asemenea părintele Banciu din Viștea de sus a venit în fruntea poporului ...

⁶ Ibidem, Anul II, Nr. 16, Joi, 15 (28) aprilie 1910, pp.4-5.

⁷ Ibidem, Anul II, Nr. 17, Joi, 22 aprilie (5 mai) 1910, p. 5.

Din comuna noastră au plecat pe la 8 întru întâmpinarea iubitului nostru candidat vre-o 50 de călărași.

În jurul orei 9 și jumătate se apropie de comuna noastră mult așteptatul nostru candidat Dr. Vaida în automobil însoțit de domnii: Dr. Șerban, Dr. Șenchea, Dr. Vas, domnul protopop Borzea și alți inteligenți din Făgăraș ... La marginea satului sunt ridicate patru porți de triumf frumos împodobite cu țesături românești și frunză verde ... Până să ajungă la a patra poartă fetele și copiii îi aruncă flori și cununii de flori. La a patra poartă tânărul și înflăcăratul nostru preot Nicolae Borzea ține un discurs de bun venit ... Deputatul le răspunde și apoi cheamă poporul la locul de adunare pentru a putea vorbi programul ... Ajunși la locul pregătit candidații sunt luați pe sus și duși la tribuna frumos împodobită cu niște brazi falnici ... Adunarea a fost deschisă de părintele Stanciu, a urmat Dr. Șerban care a mulțumit alegătorilor pentru faptul că 18 ani a fost alesul acestui cerc, dar care văzând că acum comitatul are lipsă de cât mai mulți bărbați de luptă a cedat acestui cerc – cu aprobarea conferinței naționale – d-lui Dr. Vaida, pe care îl recomandă poporului, iar dânsul a pășit în cercul Făgărașului. În aplauzele poporului Dr. Vaida își începe frumoasa vorbire de program. Ca puncte de program mai însemnate a anunțat:

Lupta pentru susținerea limbei noastre.

Pentru alcătuirea unei legi de dare în proporție cu averea.

Pentru serviciu militar de doi ani.

Votul universal egal și secret.

Vorbirea a fost intens aplaudată ... urmează discursul domnului Dr. Șenchea care face istoricul activității parlamentare a Dr. Vaida și face apel la tinerime să susțină candidatura domnului Vaida, și dânsul este viu aplaudat ... Părintele Protopop Borzea ține o cuvântare frumoasă în care remarcă faptul că noi suntem un popor de 3 milioane de suflete, iar în parlament sunt doar 14 reprezentanți ai acestuia pe când trebuie să fie 100 și dânsul este zgomotos aplaudat ... Tinerimea din Viștea a cântat un cântec special compus pentru dl. Vaida, care este iarăși luat pe sus și dus la automobil care pleacă spre Arpaș”⁸. Corespondența a fost semnată de „Un alegător”⁹. Se poate vedea dragostea și suportul de care beneficiază candidații naționali în această zonă.

Un moment deosebit are loc la „serata din 3-16 mai a românilor din Făgăraș și din jur, cu această ocazie au fost sărbătorite cu demnitate și liniște ziua de 3-16 mai, în memoria mărețelor umbre a eroilor din 1848 și memorabila adunare de la Blaj. Rar de tot s-au arătat sentimentele românilor din Făgăraș și jur față de aceste timpuri istorice ca și în această seară. Familii inteligente cu o pleiadă de tineri entuziasmați, învățați, meseriași, țărani, preoți și învățători au luat parte la această convenire frumoasă. S-au rostit mai multe toaste, remarcând însemnătatea acestei zile mărețe în care s-a pus baza solidarității poporului Românesc ... Tinerimea însuflețită și cu cei bătrâni au cântat imnul național și cu deosebit entuziasm și sentiment pios au aclamat de mii de ori pe iubiții lor candidați Dr. Nicolae Șerban și Dr. Alexandru Vaida Voevod care tocmai în aceste zile desfășoară o luptă titanică pentru ducerea la izbândă a steagului național”¹⁰. Acestea erau sentimentele nutrite de românii făgărășeni față de situația și lupta politică a celor doi candidați naționali.

Pentru cercul electoral Făgăraș, dr. N. Șerban se înfrunta cu candidatul maghiar Werner Gyula din Cluj. Până în acel an, alegerile în acest cerc fuseseră câștigate de scriitorul maghiar Mikszáth Kálmán, care, la aceste alegeri, a fost desemnat drept candidat pentru Sighetul Marmației.¹¹

Turneul electoral al candidatului Waren Gyula în zona Făgărașului a început pe 25 mai. Primele sate în care a intrat au fost Râușor și Ileni, unde nu a fost bine primit de localnicii majoritar români.

⁸ *Ibidem*, Anul II, Nr. 18, Joi, 20 aprilie (12 mai) 1910, pp. 3-4.

⁹ *Ibidem*, p. 4.

¹⁰ *Ibidem*, Anul II, Nr. 19, Joi, 16 (19 mai) 1910, p. 4.

¹¹ Ioan Vlad, *op. cit.*, pp. 318-319.

„Următoarea localitate vizitată era comuna Mărgineni. Aici un păzitor, gornic de pădure din Sebeș un anume Szabó, i-a trăznit prin cap să le facă o primire de pomenire. S-a pus în conșelegere cu slăbănogul primar din Mărgineni George Alexe Urs, au născocit facerea unei porți triumfale încă din preseara zilei de primire, în capătul satului de către Sebeș. Cu alți slujitori de la pădure au pus în lucrare și au făcut poarta pe care au pus-o sub paza jandarmilor.

S-a aflat că în Ileni și Râușor candidatul a fost primit cu ouă de către români și a fost nevoit să se întorcă la Făgăraș.

Primind această veste cei implicați în conducerea comunei au încercat să constrângă pe locuitorii comunei să iasă în întâmpinarea stăpânilor, în a căror slujbă se angajaseră. Oamenii din comună le-au răspuns însă cu cel mai hotărât dispreț, întorcându-le spatele.

Mai mulți băiețandri, copii și femei mai mult din naivitate s-au dus către locul de prezentare. Ei în nevinovăția lor credeau că pe ulița satului și pe drumul comitatului pot merge fără griji însă s-au înșelat amarnic, că noi Români în această țeară suntem afară de lege. Când i-au văzut jandarmii i-au provocat să stea îndată pe loc, să nu mai dea un pas. Atunci Valeriu Lie a răspuns, că a merge pe drum nu-i poate opri nime. Jandarmii care erau în număr de șase, turbați de veste de mai înainte colcăiau de răzbunare. Ei voiau să facă jertfe cu ori ce preț – cu toate că oamenii erau liniștiți și nu dau cea mai mică bănuială de răsvrătire, mai ales că toți n'aveau în mâini chiar nimic și poarta se afla la depărtare de vr'o trei sute de pași, chiar dacă ar fi voit nu-i puteau face nici un rău.

Cu toate acestea bieții noștri oameni li se păreau foarte primejdioși și fără multă bătaie de cap îi primiră cu salve de pușcă și revolvere.

Primul a tras Virgil Szabó care a nimerit pe Valeriu Lie, a primit trei pușcături mortale în piept și având o mână ruptă tot din pușcături a căzut mort pe dată fără a fi vinovat cu ceva. A fost un bărbat robust și în floarea vârstei, avea 26 de ani, căsătorit de trei ani, rămân în urma-i o văduvă tânără și o orfană abea de un an. Are părinți bătrâni și neputincioși trecuți de 60 de ani.

Alți împușcați au fost: Gherasim G. Pandrea în etate de 16 ani împușcat mortal în piept era cumnat cu Valeriu Lie. Ioan Nic. Șovăilă tot în etate de 16 ani a fost pușcat în dreapta sub coastă, a ieșit glonțul prin stânga și după cinci minute a fost mort. David Dv. Lie în etate de 28 de ani era dus la spital în Făgăraș, e pușcat într-un sold, glonțul nu i-a fost scos dar și acesta a murit înainte de a intra în spital. Urmașilor nu li s-a dat voie să-l mai aducă înapoi în sat va fi înmormântat în Făgăraș. A cincina victimă George Joan Vlad în etate de 30 ani a venit din București să-și facă deprinderile de arme la care a fost chemat. La două zile după incident mai trăia.

Acestea cinci sunt victimele căzute jertfă numai a urei și a răzbunării pătimășe.

Sâmbătă 21 I.c. A sosit în Mărgineni și Dr. Nicolae Șerban unde deja era terminat înfricoșătorul măcel. Cum ce a luat știre de această barbară nelegiuire, numaidecât a alergat la Făgăraș de unde l-a trimis pe Dr. Hamorsky, ca să constate măcelărire crudă și să de ajutor celor măcelăriți și rămași încă în viață.

Vestea acestui măcel barbar s-a lăfit ca fulgerul în Țara Oltului. În toate bisericile s-au tras clopotele pentru victimele căzute jertfă urei neîmpăcate și teroarei sălbatice a slujbașilor.

Pe luni 23 s-a hotărât înmormântarea celor trei victime din comună, căci al patrulea a rămas să fie îngropat în Făgăraș.

Ca să dea morților noștri cea din urmă cuvenită cinste adunatu-sau în Mărgineni mulțime de popor din toate satele Țării Oltului. Satul era garnisit cu jandarmi 26 la număr. Printre participanți remarcăm: Dr. Pralea avocatul din Șercaia care a cerut autorităților să retragă jandarmi care patrulau prin mulțime, până la urmă au fost retrași.

Pe la orele 2,30 au ajuns din Făgăraș cu întristatul deputat Dr. Nicolae Șerban cu Doamna, domnii: Dejenariu, Toma, Peia, Debău, și alți mulți, iar dintre avocații din Făgăraș a venit doar Dr. I. Șenchea.

Dintre preoți noștri cari mănâncă prescura poporului au fost văzuți următorii domni: Max Receanu din Vaida Recea; Gavrilă Cornea din Ileni; Ioan Fulicea din Șinca Veche; Roman și Valeriu Dâmboiu (tată și fiu) din Sebeș; pr. Fătu din Herseni și M. Fulicea din Mărgineni, cari toți șapte au slujit, celebrat serviciul Dumnezeiesc. Au fost ajutați de cantori și învățătorii: Cosma, Moldovan, Berescu și clericii Pop și P. Debu din Toderița. Au mai luat parte preoții: Bunea din Vad, Langa din Șercaia și un preot ortodox din Veneția Inferioară cari însă nu au slujit.

A bătut la ochi absența neiertată și nescuzată a preotului Damaschin Ghircoiaș din comuna Bucium.

Îndată după sosirea domnului deputat Dr. Nicolae Șerban, a început frumoasa slujbă religioasă. Ea s-a ținut în mijlocul uliței principale care era neîncăpătoare. Lângă sicrie erau trei cununi măiestrușe aduse de iubitul nostru deputat, cea din mijloc purta o fundă pe care era scris: Poporul român din Țara Oltului, iar pe partea ailaltă: depunem cununa în semn de iubire și mărire pe mormântul neclintitilor luptători, căzuți victime terori slujbașilor.”¹²

Pe întreg drumul cortegiul a fost însoțit de jandarmi, înainte de a fi așezați în mormânt, preotul Fulicea din Șinca a ținut o scurtă cuvântare din care cităm: „Acestea sunt victime nevinovate sunt iubiții noștri răposați, pe cari nu-i jelesc numai părinții și neamurile ci îi jeleşte un neam întreg”.

„La Făgăraș fost îngropată și a patra victimă David Dav. Lie. Nedându-se îngăduința de a fi adus acasă și îngropat împreună cu ceilalți trei frați omorâți mișelește – deși a murit de Duminecă înainte de prânz a fost înmormântat în cimitirul bisericesc românesc. Prohodul a fost servit în curtea spitalului comitates de Pr. Vicar Iacob Macavei, însoțit de preoții: Octavian Popa din Făgăraș, Mateiu Fulicea din Mărgineni împreună cu clericul Pop, ca diacon.”¹³

În același număr apare următoarea informație legată de desfășurarea alegerilor pentru deputați: „Alegerile din comitatul nostru vor avea loc Miercuri 1 iunie a.c. Alegătorii noștri din Arpaș să voteze cu Dr. Vaida, iar la Făgăraș cu Dr. Șerban. Fiecare alegător să meargă la primăria comunală să ceară bilete de legitimare de oare ce fără acestea nu vor fi lăsați să intre în Făgăraș și Arpaș. Biletul să-l păzească ca ochi din cap, nu cumva să-l dea cuiva din mână, pentru că fără bilet nu va ajunge la votare. La intrare în Făgăraș sau Arpaș dacă i să va cere, să-l arate, dar să nu îl dea nimănui. Dacă de la primărie n’ar vrea să i să dea biletul vre’unui alegător, fără amânare să se descopere lucrul avocaților noștrii din Făgăraș”.

Aceste măsuri de prevedere trebuiau urmate de toți românii care au drept de vot, pentru a nu fi împiedicați să își exercite acest drept.

„Alegerile se vor desfășura în felul următor: După cum se cunoaște Comitatul Făgăraș are două cercuri electorale care trimit doi deputați în Dieta Țării. E cercul Făgărașului (de sus) și cercul Arpașului (de jos).

Până în acest an numai cercul Arpașului a fost reprezentat de un deputat român, și anume Dr. Nicolae Șerban. Cercul Făgărașului a fost însă reprezentat de deputați străini.

În acest an deputatul dr. Nicolae Șerban a lăsat locul său la Arpaș, Dr. Vaida, iar dânsul a pășit cu toată energia în cercul Făgărașului, ca să curețe și acest cerc de cei care în schimbul dragostei noastre ne urăsc de moarte și ne batjocoresc fără nici o cruțare.

¹² „Olteanul”, Anul II, Nr. 20, Joi, 13 (26) Mai 1910, pp. 3-5, corespondență semnată de George Dobrin din Bucium.

¹³ *Ibidem.*

Oamenii noștri, cărturari, plugari și pușinii meșteșugari, văzând că la Mărgineni a curs sânge nevinovat, sânge de mucenic, cu atât mai mult s-au însuflețit și s-au jurat a apăra cinstea steagului românesc, și într-un gând și o simțire au mers la alegeri.

În ziua de Miercuri, 1 Iunie, a.c. la 8 dimineața a început votarea în amândouă cercurile.

La Făgăraș au votat 1343 alegători împărțiți în două comisii. Dr. Nicolae Șerban a primit 675, dr. Werner Gyula a primit 648 de voturi; deci Dr. Nicolae Șerban a rămas întâiul deputat român în neoașul cerc românesc al Făgărașului.

Vestirea biruinței noastre a stârnit o furtună de strigăte de bucurie. Ca nu cumva strigătele acestea să primejduiască tabăra contra îndată s-a pus în fața alegătorilor din tabăra deputatului Dr. Șerban miliția și călăreți (husari) care au fost aduși pentru treaba aceasta.

Toată truda și opintirea vrăjmașilor a fost de prisos, că Românii noștri s-au dovedit a fi un popor cu rânduială, deștept și cu minte și au votat cu Dr. Șerban.

La Arpaș au votat 737 de alegători, dintre cari, Dr. Alexandru Vaida Voevod, mândria și fala neamului a primit 538 voturi; iar renegatul pripășit Dr. Urdea 199 voturi, care văzându-și pierderea a luat-o din timp la tâlpășița. Iar deputatul ales al cercului Arpaș a rămas Dr. A. Vaida Voevod.

Ziua de 1 iunie 1910 va rămâne o zi istorică de cea mai mare cinste pentru românii olteni.”¹⁴

Trebuie spus faptul că numele contracandidatului din cercul Arpaș dr. Urdea a fost pentru prima dată menționat de autori în acest articol.

Deputații români aleși în Dieta Ungariei la 1 iunie 1910 au fost: „Dr. Alexandru Vaida Voevod – Arpaș; Dr. Nicolae Șerban – Făgăraș; Dr. Ștefan C. Pop – Șiria; Teodor Mihali – Ileanda Mare, n-a avut contra candidat; Protopop Vasile Dămian – Baia de Criș, asemenea n-a avut contracandidat. Deși se aștepta ca în noua Dietă să avem 25-30 de deputați români ne-am pomenit numai cu cinci. Aceștia sunt candidații unui popor de trei milioane de suflete”¹⁵.

Nu se ascunde aici dezamăgirea față de faptul că, din cei 25-30 de deputați români preconizați, au fost aleși doar 5.

„Camera Ungară ține cea dintâi ședință astăzi, Joi, în 23 l.c., la care va prezida un prezident după etate (cel mai bătrân). Sâmbătă 25 l.c. deputați și membri casei magistraților merg corporativ în castelul de la Buda, unde M. sa va deschide sesiunea camerei prin mesagiul regal. Îndată după acest act, camera ține o ședință unde în care se citește din nou mesagiul regal și se anunță ședința următoare pe Luni în 27 l.c. În această ședință își prezintă deputații mandatele, apoi în 1 iulie c. se ține ședința de constituire a Camerei.”¹⁶

Este prezentat astfel programul pe care îl aveau de realizat deputații pentru constituirea camerei.

Cititorii sunt ținuți la curent cu desfășurarea lucrărilor Dietei și cu participarea deputaților români la lucrările acestora: „La cetirea mesagiului regal, prin care s-a deschis noua Dietă, aleasă în zilele trecute au fost de față între alții – din cei cinci deputați ai noștri – domni dr. Mihali și Vasile Dămian. A doua ședință a fost luni când deputații și-au prezentat mandatele sau dreptățile, care s-au dat spre cercetare comisiilor sortite. Ședința următoare a fost pusă pentru astăzi, Joi”¹⁷.

Despre activitatea parlamentară a deputaților din cercul Făgăraș găsim următorul articol: „Deputatul Dr. Vaida Voevod a ținut un lung discurs în Camera ungurească, în chestiunea bugetului, care a avut un succes mare extraordinar, de o importanță aproape istorică, și ascultată cu mare atenție din partea colegilor. Au fost de față toți miniștri. După ce-a rostit lungul său discurs, Români cari au asistat pe balcoanele salei de ședință a camerei, I-au făcut mari ovațiuni deputatului

¹⁴ *Ibidem*, Anul II, Nr. 21, Joi, 20 Mai (2 iunie) 1910, pp. 4-5.

¹⁵ *Ibidem*, Anul II, Nr. 22, Joi, 27 Mai (9 iunie) 1910, p. 4.

¹⁶ *Ibidem*, Anul II, Nr. 24, Joi, 10 (23) iunie 1910, p. 4.

¹⁷ *Ibidem*, Anul II, Nr. 25, Joi, 17 (30) iulie 1910, p. 4.

Vaida. *Seara Români din Budapesta și întreaga tinerime universitară a aranjat un mare banchet în onoarea deputatului român Dr. Vaida*¹⁸.

După un an de zile de la evenimentele din comuna Mărgineni, găsim următorul articol: „*Este de știut că părintele Octavian Popa, fost capelan în Făgăraș (azi preot în Scalul de Câmpie) a fost pus sub acuzare pentru agitația, ce ar fi săvârșit-o la vorbirea ținută la înmormântarea unuia dintre ucișii de la Mărgineni. Tribunalul de la Brașov la achitat, – dar procurorul a înaintat apel și astfel procesul urma să se pertracteze la tabla regală din Târgul Mureș. Procurorul superior de la tablă însă a retras apelul și astfel sentința tribunalului rămâne în valoare. – Ministrul de culte pe baza datelor oficiale în octomvrie a.tr. A cerut de la consistoriul din Blaj, ca în locul părintelui Octavian Popa să numească alt catihet în Făgăraș*”¹⁹.

În concluzie, putem spune că această campanie electorală a fost una agitată în zona Țării Oltului, culminând cu uciderea barbară a celor patru persoane din Mărgineni. Acest lucru probabil i-a însuflețit pe românii de aici să-i voteze pe cei doi candidați naționali la funcția de deputați. Chiar dacă așteptările erau ca un număr mult mai mare de români să fie desemnați în aceste funcții, pentru Țara Făgărașului a însemnat o mare victorie, anul 1910 fiind primul în care românii de aici au desemnat ca reprezentanți în Dietă doi conaționali, pe dr. Al. Vaida Voevod și dr. Nicolae Șerban.

**The Elections for the Hungarian Diet from 1910
Reflected in the Weekly Newspaper “Olteanul” from Făgăraș**
Abstract

This newspaper was published for the first time at the beginning of 1910, on the 5th April, and it was intended to be a social, economic and cultural weekly publication. The first number of the collection kept in the Museum of Făgăraș Country “Valer Literat” is that of 23rd April 1909. The newspaper appeared every Thursday till 1916, when it was shut down by Austro-Hungarian authorities.

The electoral campaign was a very agitate one in the Olt Country, culminating with the assassination of 4 Romanian people. At last, the two Romanian candidates won the elections from 1st June 1910 and Făgăraș Country was the only region of Transylvania represented by two Romanian deputies in the Hungarian Diet.

¹⁸ *Ibidem*, Anul III, Nr. 11, Joi, 10 (23) martie 1910, p. 3.

¹⁹ *Ibidem*, Anul III, Nr. 33, Joi, 1 (24) august 1910, p. 3.